

Balio Sruogos laiškas Juozapai Sruogai, 1938-11-21, iš Kauno - į Tilžę

Mielas Juozapai, / Tu nepyk, kad aš ne tuoju atsakau į tavo laiškus, - mat, sukuos, ir ne viską suskubu laiku padaryti.

Mielas Juozapai,

Tu [1] nepyk, kad aš ne tuoju atsakau į tavo laiškus [2], - mat, sukuos, ir ne viską suskubu laiku padaryti.

Draudimo įstaigoje jau sudariau aktą, laukiau tik Taupomų kasų sprendimo, kad nebūtų bereikalingu išlaidų. Yra ir Taupomų kasų sprendimas, - paskola duota jau! Tik čia komiškas daiktas išėjo. Aš buvau įsitikinęs, kad jūsų sklypo brangiau nei kainos, negu mano. Todėl kalkuliavau: 1) Paskolos reikia gauti jums 15. 000, - taip kalbėjom. Kasos duoda paskolos tik 50 % nuo įkeisto turto vertės, vadinas, įkeistas turtas turi būti vertas 30. 000, - oficialiai vertas. 2) Maniau, kad sklypą įkainos, kaip mano, vadinas, išeis $1\ 200 \times 5 = 6\ 000$ Lt. Vadinas, už įkeistą sklypą paskolos gali gauti 3 000 Lt, - lieka dar gauti 12. 000. 3) Kad gautum 12. 000, namas reikia apdrausti 24. 000. Tokia buvo mano aritmetika. Bet ji dabar pasikeitė. Sklypą įkainavo ne 6 000, bet 8 000 Lt, įkainavo ne po 5 Lt, bet po 6, 67 Lt, - brangiau. Vadinas, ant sklypo jau Tu tikrai uždirbai ne mažiau 5 000 Lt, - nes įstaiga įkainoja daug žemiau rinkos kainos! Bet iš to pasikeičia bendra kalkuliacija. Esmė tokia: 1) Už įkeistą sklypą gali gauti paskolos jau 4 000 Lt. Už namą lieka gauti 11. 000; vadinas, namus galima drausti jau ne 24 000, bet 22. 000 Lt, - sumažės draudimo išlaidos, - nors Draudimo įstaiga sutinka drausti ir 24 000 - tokį namą, koks jis dabar jau yra. 2) Bet ar jums 15. 000 paskolos užteks? Jeigu užteks, tai įkeitimą darysiu tikrai 15 000. Jeigu, kaip apskaičiuojate, to neužtektų, tai būtų galima įkeitimą pakelti, sakysime, iki 40. 000, - tai būtų galima gauti jau 20. 000. Žinoma, dėl to tektų vėliau parašyti dar vienas prašymas Taupomosioms kasoms, bet aš esu [1r] // [1v] // visiškai tikras, kad jis bus patenkintas. 3) Dabar įkeičiant ne 30. 000, bet 40. 000 Lt, įkeitimas būtų kiek brangesnis, bet nedaug. Bet jeigu pinigų jums nepakaktų, reiktų vėliau daryti antras įkeitimas, - tai būtų jau daug brangiau (iš naujo mokėti notarui, ipotekininkui, visokie žyminiai ženklai etc.).

Tai, va, pasitarkite su p. Brone [3] ir praneškite man, kaip daryti. Jei jums tiek paskolos pakaks, - tai visa realizuosiu, kaip buvo susitarta. Jei 15. 000 būtų mažoka, - įkeitimo sumą pakelsiu. Dabar nustatyta grąžinimo nuo sąlygos: pradėti 1939 m. rugp. 1 d. mokėti po 200 Lt į mėnesį + %. Procentai mokama už mėnesį pimyn, kiekvieną sekamą mėnesį % suma vis mažėja. O imant iš kasos pinigus reikia sumokėti % iki 1939 rugp. 1 d. % mokėti reikia tik už tą sumą ir nuo tos dienos, kada pinigus iš kasos paėmė. Tad mano suminėtus klausimus pasvarstykit ir duokit man aiškių instrukcijų. Kol jas gausiu - dar įkeitimo nerealizuosiu.

Atsirado vienas kvartirantas - nuomininkas jūsų namo butų ir prašė parašyti, kad 1 butą jam rezervuotum (vis tiek kurį). Tai kaimyno - sodininko Sakavičiaus [4] išteklėjusi duktė (viena tik su vyru). Ji labai nori to buto, kadangi tai kaimynystėje su tėvais. Be to, su Sakavičium kol kas santykinai palaikyti jums pravartėtų. Jis sodininkas, - jis paruoštą sodui žemę, pasodintų kaip reikiant ir jį prižiūrėtų, kol jūs patys negyvensite. Šiuos santykius palaikyti aš labai patarčiau: kai kada ateisite gyventi patys - sodas jau bus paruoštas! Šiais sumetimais būtų patartina ir 1 butas išnuomoti Sakavičiaus dukteriai. [2r] // [2v] //

Dėl drenažo - aš dar nieko nepadariau. O padaryti manau štai ką: kaimynas Račys (pasistatė 2 aukštų medinį namą) yra kultūrtechnikas, provincijoje plačiai vykdo tokius darbus. Jis dar negrįžo iš provincijos, bet greit grįš. Jis tokius darbus padarys daug pigiau, negu Kauno inžinieriai, aš ir manau su juo tartis. Tuos darbus dabar galima laisvai daryti - ir jie reikės padaryti dar šį rudenį. Reikės padaryti, nes be drenažo - bus rūsis pilnas vandens, o rūšį išlieti „Bieber'iu“ [5] ir „Glasvaseriu“ [6] - labai brangu. Dabar rūsy telkšo vanduo. Ir vandens iš jo kitaip neiškrapštysi, kaip tik su drenažu.

Nesulaukęs Račio, aš nenoriu derybų pradėti. Tai paaiškės šiomis dienomis.

Dėl stogo dažymo – nesiteiravau. Žinoma, jo spalva – skonio dalykas. Nuo saulės, lietaus, vėjo – jis apsivienodins, parausvės. Mano išmanymu, nėra ko pinigai mėtyti į dažymą, – gali stogas ir taip stovėti. Juo labiau kad bus dar tiek ir tiek progų, kur pinigai ne tik bus galima, bet ir būtinai reikės kišti. Geriau kiemą, sodą ir privažiavimą bei priėjimą padoriai sutvarkyti, negu stogas dažyti. Kas kita, jei būtų buvę galima gauti visai raudonų čerpių, bet kadangi jų nebuvo, reikia tenkintis tokiomis, kokios yra, juo labiau kad jų patvarumas – geras. Kadangi dažymo išlaidas laikau visai nereikalingomis, tai nei klausinėtis dėl jų nėra reikalo.

Jei Vydūno [7] raštai nieko nekainuoja, tai būtų gerai gauti vieną komplektą mano bibliotekai ir vieną komplektą Universiteto Teatro seminarui.

Dėl sustumiamų durų – nieko negaliu pasakyti: pačių durų dar nemačiau, – jų gi nėra dar, – o vieta joms – normali, tokia, kaip visur ir visuomet daroma.

Beje, viršutinis butas bus daug jaukesnis, o kambarys, skirtas pradžioje Jolitai [8], – tamsokas. Mažų mažiausia, turėsite susikeisti – miegamąjį atiduoti Jolitai.

Labų dienų p. Bronei.

Boles [9]

1938. XI. 21.

Beje, nufotografavome jūsų namus iš visų pusių, – neužilgo atsiųsime nuotraukas [10]. [3r] // [3v] //

KOMENTARAI

- [1] Juozapas Sruoga (1886–1957) – vyriausiasis Balio Sruogos brolis. Teisininkas, diplomatas, URM tarnautojas. 1934–1940 m. Lietuvos konsulas Tilžėje. Sklypo Kaune, Žaliakalnyje, Ramiojoje gatvėje Nr. 7A, šeimininkas.

[2] Balys Sruoga atsako į Juozapo Sruogos laišką:

„Mielas Boleslavai,

Rašydamas tau vakar laišką užmiršau paklausti tavęs, kiek nuošimčių reikia mokėti Taupom. kasai už paskolą ir kaip maždaug apskaitliuojami tie nuošimčiai bei paskolos grąžinimas? Aš įsivaizdinu taip. Padėkim, jeigu gaučiau paskolos 12. 000 Lt po 5 %, tai turbūt pradėjus grąžinti paskolą, po 200 Lt į mėn., tektų kas mėnuo mokėti:

1-mą mėn. sumokėti % % už visus 12. 000 Lt. – 50 plus 200 = 250 Lt.

2-ą mėn. sumokėti nuo sumos 11. 800 Lt. – 49, 17 plus 200 = 249, 17 Lt.

3-ią mėn. 5 % nuo sumos 11. 600 Lt. – 48, 33 plus 200 = 248, 33 Lt.

4-tą mėn. 5 % nuo sumos 11. 400 Lt. – 47, 50 plus 200 = 247, 50 Lt. ir tt. (žinoma, jeigu už paskolą skaitoma 5%; jeigu daugiau, tai atitinkamai ir suma keičiasi).

Pinigai (skola su nuošimčiais) turbūt mokami kiekvieno mėnesio pabaigoj? Tu jog šiuo reikalu turi praktiko patyrimą. O gal Taupomosios kasos turi kitokią skolos grąžinimo tvarką? Prie progos painformuok mane!

Teko girdėti, kad stogas visgi per daug margas ir tokiu būdu labai negražus. Kažin ar negalima jo kaip nors nudažyti? Kiek tas kainuotų? Kiek laiko ir kaip galėtų laikytis tas nudažymas?

Gal tu prie progos apie tai pasiteirautum su specialistais?

Teko girdėti, kad inž. Sienk. negerai padaręs sustumiamas duris, bet apie tai rašysime pačiam Sienkevičiui. –

Tuo tarpu tiek.

Geriausių linkėjimų jums visiems iš mūsų visų.

Brolis Juozapas

1938 XI 16. –“ (Juozapo Sruogos laiškas Baliui Sruogai, iš Tilžės – į Kauną, 1938-11-16, [rankraštis], in: *LLTI BR*, f. 53, b. 858, l. 1r-v).

- [3] Bronė Jazbutytė-Sruogienė (1896-1950) – Juozapo Sruogos žmona, sklypo Kaune, Žaliakalnyje, Ramiojoje gatvėje Nr. 7A, savininkė.
- [4] Juozapas Sakavičius (g. 1901) – Kauno daržininkas, sodininkas, buvęs Lietuvos kariuomenės kūrėjas savanoris. Balio Sruogos kaimynas Kaune, Žaliakalnyje, sklypo Ramiojoje gatvėje Nr. 7 savininkas.
- [5] „Bieberis“ (vok *Biber*, Biberschwanz – bebras, bebro uodega) – specialios čerpės, kuriomis buvo dengiami pamatai, darant hidroizoliaciją ir atliekant pamatų sandarinimą.
- [6] „Glasvaseris“ (vok *Wasserglas*) – „skystas stiklas“, t. y. natrio arba kalio silikato vandeninis tirpalas, naudojamas statybose. Jis neleido gruntiniam vandeniui sunktis pro sienas ir grindis.
- [7] Vydūnas, tikr. Vilhelmas Storosta (1868-1953) – rašytojas, filosofas. Vokietijoje įsigalėjus nacionalsocializmui persekiotas dėl lietuviškos veiklos, 1938 m. kalintas Tilžės kalėjime.
- [8] Jolita Sruogaitė (1934-2016) – Balio Sruogos brolio Juozapo Sruogos ir Bronislavos Jazbutytės-Sruogienės dukra.
- [9] Balys Sruoga (1896-1947) – Juozapo Sruogos brolis, Vytauto Didžiojo universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto dėstytojas; nuo 1932 m. – profesorius.

[10] Juozapas Sruoga atsakė į Balio Sruogos laišką:

„Mielas Boleslavai,

Labai ačiū už laišką, suteiktas žinias ir visus tavo atliktus žygius paskolos reikalui. Mūsų apskaičiavimu, 15. 000 Lt turėtų užtekti. Nėra reikalo mokėti nuošimčius už didesnę paskolos sumą. Gaila tik, kad tu neparašei, kiek nuošimčių reikia mokėti už paskolą. Kai rašysi kitąkart, tai neužmiršk ir tai paminėti. – Kaslink apdraudimo sumos, tai, žinoma, reiktų apdrausti toje sumoje, kiek namas tikrai vertas, kad kartais ištikus nelaimei – gaisrui būtų galima gauti ir tinkamą atlyginimą. Nors aš kol kas už namą sumokėjau tik Lt 18. 450, bet jog čia yra atskaityti 10 %, o iki Naujų metų ir bendrai iki reikės paimti duotą paskolą, namo vertė dar padidės, – nes juog ten darbas eina. – Ar yra nustatytas terminas, kada paskola turi būti paimta? Iki Naujų metų man pinigų dar savų užtektų apsimokėti. Gal tu neužmirštum pranešti, koks vėliausias terminas paimti pinigams. Kaip jau rašiau tau, man labai rūpi tinkamas sklypo išdrenavimas, gatvės (įvažiavimo) sutvarkymas bei sklypo išplanavimas ir jo apsodinimas medeliais. – Paskolos nuošimtis turbūt visiems vienodas taikomas. – Norinčių nuomoti butą mes jau turime iš Lietuvos banko ir Žemės banko tarnautojų; jie yra jau seniau užsimeldavę. Klausimas tik, kiek galima imti nuomos? Gal tu pasakytum šiuo atžvilgiu savo nuomonę? Turime taipogi ir sodininkų specialistų, kurie pigiai apsiimtų sutvarkyti sklypą (išplanuoti ir apsodinti). Numuoti turbūt teks tik vieną butą, nes greičiausia mums neužilgo reikės patiems grįžti į Kauną. Prie dabartinės padėties Klaipėdos krašte ir esamos įvykių krypties vargiai ar bebus ilgam reikalingas konsulas Tilžėje? Tai, žinoma, mano asmeniškai, gali būti, per daug pesimistinė nuomonė, ir jokių būdu neturi būti platinama. Taigi niekam apie tai nekalbėk! Kad kiek pailsėti, kartais kokią dieną visai neimu į rankas nei vieno iš tų laikraščių. – Stogą nudažyti Sienkevičius apsiėmė savo lėšomis. – Bijau tik, kad drenažo nebus galima daryti dėl to, kad mūsų sklypas dar labai užgriozdotas Sienkevičiaus įv. medžiaga ir įv. pastatais. – Vydūno knygų du komplektu atgabensiu tau prie progos, kai pats vyksiu į Kauną. Man teko girdėti, kad tinkuojant butą (vidaus sienas) yra labai gerai įmaišyti „aluno“, – tuomet būtų garantuota, kad niekuomet nebus blakių (kas svarbu turint nuomininkus). – Ar tu apie tai nieko negirdėjai?

Dėku tau už namo nufotografavimą. Lauksiu nuotraukų. Man būtų svarbu gauti ne tiek namo gatavą fotografiją, bet fotografijos negatyvą, bet namas ant to negatyvo neturėtų būti didesnis kaip 24 × 36 mm (tai yra labai mažas), nes tik tokį aš galiu padidinti. Žinoma, pats negatyvas gali būti ir didesnis, bet namo atvaizdas neturėtų viršyti to formato. –“ (Juozapo Sruogos laiškas Baliui Sruogai, iš Tilžės – į Kauną, po 1938-11-21, [rankraštis], in: *LLTI BR*, f. 53, b. 858, l. 1r-v).